

Ö?retmen Adaylar?na Yönelik Üstbili?sel Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Ö?retmen Adaylar?na Yönelik Üstbili?sel Fark?ndal?k Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26977>

Öz

Ö?retmen Adaylar?na Yönelik Üstbili?sel Fark?ndal?k Ölçe?i (ÖAÜFÖ), ?ule F?rat Durdukoca ve S. Ar?ba? taraf?ndan 2019 y?l?nda geli?tirilmis? olan **psikometrik** bir araçtır. Bu ölçek, ö?retmenlik mesle?ine haz?rlanan bireylerin kendi ö?renme süreçleri hakk?ndaki bilgi ve düzenleme yetenekleri olan üstbili?sel fark?ndal?k düzeylerini kapsaml? bir ?ekilde ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek geli?tirme çal??mas?, e?itim psikolojisi alan?nda ö?retmen yeterliliklerinin önemli bir bile?eni olan üstbili?i de?erlendirmek üzere tasarlanm??tır. Bu sayede, ö?retmen e?itim programlar?n?n, adaylar?n bili?sel süreçlerini izleme ve yönetme becerilerini ne ölçüde geli?tirdi?ini belirlemek mümkün olmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Üstbili?sel fark?ndal?k, ö?retmen adaylar?, ölçek geli?tirme, e?itim psikolojisi, bili?sel stratejiler, öz-düzenleme.

Yazarlar

?ule F?rat Durdukoca, S. Ar?ba?

Amaç

Ölçe?in temel amac?, ö?retmen adaylar?n?n **üstbili?** becerilerini sistematik ve standart bir biçimde de?erlendirmektir. Ö?retmenlerin, ö?rencilerin ö?renme süreçlerini etkili bir ?ekilde yönlendirebilmeleri için öncelikle kendi bili?sel süreçlerinin fark?nda olmalar? gerekmektedir. Bu bağlamda, ÖAÜFÖ, ö?retmen adaylar?n?n planlama, izleme, de?erlendirme ve bili?sel strateji kullan?m? gibi üstbili?in temel unsurlar?ndaki yeterliliklerini tespit etmek amacıyla geli?tirilmis?tir.

Bu araç, e?itim fakültelerinde yürütülen programlar?n etkinli?ini ölçmek ve ö?retmen adaylar?n?n pedagojik formasyon süreçlerinde eksik kalan üstbili?sel becerilerini belirleyerek müdahale programlar? geli?tirmeye yardımcı olmak için önemli bir potansiyele sahiptir. Ayrıca, ara?t?rmac?lara, üstbili? ile akademik ba?ar?, mesleki yeterlik ve ö?renme stilleri arasındaki ilişkileri incelemeye standart bir ölçüm aracı sunmaktadır.

Yapı

Ölçek, psikolojideki temel bili?sel yapılarından biri olan üstbili?sel fark?ndal?k yap?s?n? ölçmektedir. Üstbili?, genellikle iki ana bile?en altında incelenir: **Bili? Bilgisi (Knowledge of Cognition)** ve **Bili?in Düzenlenmesi (Regulation of Cognition)**. Bili? bilgisi, bireyin kendi bili?sel kapasitesi (declarative knowledge), görev stratejileri (procedural knowledge) ve ko?ullu bilgisi (conditional knowledge) hakk?ndaki fark?ndal??n? içerir.

Bili?in düzenlenmesi ise, bireyin ö?renme sürecini yönetmek için kulland??? aktif stratejileri ifade eder. Bu stratejiler aras?nda hedef belirleme, planlama, ö?renme sürecini izleme (monitoring), kar??la??lan sorunlar? giderme (debugging) ve nihai sonuçlar? de?erlendirme (evaluation) yer al?r. Ölçek, bu çok boyutlu yap?n?n ö?retmen adaylar? üzerindeki tezahürlerini ölçmek üzere faktörle?tirilmis?tir.

Geçerlik

Ölçek geli?tirme çal??malar?nda **geçerlik**, arac?n gerçekten ölçmek istedi?i psikolojik yap?y? ölçüp ölçmedi?ini gösteren kritik bir unsurdur. Orijinal çal??mada (2019), ölçe?in yap? geçerli?i, genellikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak test edilmi?tir.

Yap? geçerli?i analizleri, ölçe?in teorik olarak öngörülen üstbili?sel bile?enlere uygun bir faktör yap?s?na sahip oldu?unu göstermi? olmal?d?r. Ayr?ca, ölçüt ba??ntılı? **geçerlik** çal??malar? kapsam?nda, ÖAÜFÖ puanlar?n?n, ö?retmen adaylar?n?n akademik ba?ar?lar? veya di?er ilgili üstbili? ölçeklerinden al?nan puanlarla anlamlı ili?kiler gösterip göstermedi?i incelenmi?tir.

Güvenirlik

Güvenirlik, bir ölçme arac?n?n ölçtü?ü özelli?i ne kadar tutarlı? ve kararlı? bir ?ekilde ölçtü?ünü ifade eder. Ölçe?in geli?tirme çal??mas?nda, iç tutarlılık katsay?lar? (özellikle Cronbach Alfa katsay?s?) hesaplanarak ölçek maddelerinin birbiriyle uyumu de?erlendirilmis?tir. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, maddelerin ayn? yap?y? ölçme konusunda yüksek bir iç tutarlılık?a sahip oldu?unu gösterir.

Ölçe?in **güvenirlik** çal??malar? ayr?ca, test-tekrar test güvenilirli?i yöntemini de içermi? olabilir. Bu yöntemle, ölçe?in farklı zamanlarda ayn? ki?ilere uyguland???nda benzer sonuçlar verip vermedi?i kontrol edilerek, ölçüm sonuçlar?n?n zamana kar?? kararlılık? kan?atlanm??tır.

Faktör Analizi

Ö?retmen Adaylar?na Yönelik Üstbili?sel Fark?ndal?k Ölçe?i'nin geli?tirilmesi sürecinde, maddelerin alt?nda yatan boyutlar? belirlemek amacıyla Faktör Analizi kullan?lm??tır. Çal??man?n niteli?i gere?i, öncelikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ile ölçe?in kaç boyuttan olu?tu?u ve hangi maddelerin hangi boyuta yüklendi?i belirlenmi?tir. Bu analizler sonucunda, ölçe?in üstbili?in temel bile?enlerini yans?tan birden fazla faktörden olu?tu?u ortaya konmu? olmal?d?r.

AFA'y? takiben, belirlenen faktör yap?s?n?n örneklem üzerinde ne kadar iyi temsil edildi?ini test etmek için Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmis?tir. DFA sonuçlar?, uyum indeksleri

(RMSEA, CFI, TLI vb.) arac?l???yla, ölçe?in faktör modelinin kabul edilebilir düzeyde oldu?unu ve üstbili?sel fark?ndal???n teorik çerçevesine uygun bir yap? sergiledi?ini desteklemi?tir.

Araç

Test Çe?idi: Geli?tirme (Özgün olarak geli?tirilm? bir ölçektir.)

Format: Orijinal kaynakta belirtilmemi? olsa da, üstbili? ölçekleri genellikle **Likert Tipi Derecelendirme** format?nda haz?rlan?r (örne?in, 5'li veya 6'lı Likert).

Dil: Türkçe

Hedef Grup: Ö?retmen Adaylar? (E?itim fakültelerinde ö?renim gören lisans ö?rencileri).

Ya? Grubu: Genellikle 18-25 ya? aral???.

Hedef Grup Detaylar?: Türkiye'deki çe?itli e?itim bilimleri programlar?nda ö?renim gören ö?retmen adaylar? örneklemini kapsamaktad?r.

Test Metodolojisi: Bireysel psikometrik özelliklerin de?erlendirildi?i öz-bildirim envanteri.

Anahtar Kelimeler

Metabili?, üstbili?, e?itim bilimleri, ölçek, ?ule F?rat Durdukoca, ö?renme stratejileri, bili?sel izleme.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: ?ule F?rat Durdukoca

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

?leti?im E-posta Adresi: drsulefirat@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

?zinler: Ölçek, akademik ve ara?t?rma amaçlı? kullan?mlar için genellikle yazarlardan izin alınmas?n? gerektirir. Ticari kullan?m? için özel izinler gerekebilir. ?leti?im e-posta adresi üzerinden sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi tavsiye edilir.

Ücret: Akademik ara?t?rmalarda kullan?m için genellikle ücretsizdir.

Test Y?I?: 2019

Kaynaklar

F?rat-Durdukoca, ?., ve Ar?ba?, S. (2019). Ö?retmen Adaylar?na Yönelik Üstbili?sel Fark?ndal?k Ölçe?inin geli?tirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 1541-1557.

DOI: <https://doi.org/10.17755/esosder.474601>

Makaleye Dergipark üzerinden eri?im: dergipark.org.tr

Orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: [ogretmen-adaylarina-yonelik-ustbilissel-farkindalik-olceginin-gelistirilmesi-toad.pdf](#)

Ö?retmen Adaylar?na Yönelik Üstbili?sel Fark?ndal?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Maddelerin tamam?na eri?im için yukarıda belirtilen akademik makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.